

MEMO

Aan : Provincie Noord-Brabant
T.a.v. : Brechje Biemans, Arie Meulepas, Jan Buys
Van : Henk Ullenbroeck
Datum : 7 oktober 2019
Betreft : Effecten voorgenomen aanpassingen versnelling transitie veehouderij
Project : P197702

Samenvatting

Op 8 juli 2017 hebben Provinciale Staten diverse maatregelen vastgesteld ten behoeve van de Versnelling Transitie Veehouderij (VTV). De nieuwe coalitie heeft in het bestuursakkoord 2019 -2023 met elkaar afgesproken maatwerk te willen leveren in dit maatregelpakket, dit met behoud van het beoogde afnamepad voor de ammoniakemissies uit de veehouderij.

De provincie Noord-Brabant heeft aan Pouderoyen Compagnons gevraagd in te gaan op de verwachte effecten m.b.t. de stikstofemissie en –depositie uit stallen van Brabantse veehouderijen. De resultaten van deze analyse zijn in deze memo beschreven. Hieruit blijkt dat de verschillen voor wat betreft ammoniakemissie beperkt zijn. Er treedt een beperkte vertraging in de reductie van de ammoniakemissie op in 2022 en 2023. Vanaf 2024 wordt het oorspronkelijke afnamepad van ammoniakemissies weer hervat.

Er is in deze analyse uitgegaan van de omvang van de veestapel op basis van het Bestand Veehouderij Bedrijven (BVB) met als peiljaar 2016, net zoals in het eerder uitgevoerde onderzoek in 2017.

Inleiding

Op 8 juli 2017 hebben Provinciale Staten de Verordening natuurbescherming en Verordening ruimte gewijzigd vastgesteld. Onderdeel van deze besluiten waren diverse maatregelen ten behoeve van de Versnelling Transitie Veehouderij (VTV). De nieuwe coalitie heeft in het bestuursakkoord 2019 -2023 met elkaar afgesproken maatwerk te willen leveren in het pakket aan maatregelen, mits het geprognostiseerde afnamepad met betrekking tot de ammoniakemissies (en een doorkijk naar de totale stikstofdepositie) van jaar tot jaar wordt gerealiseerd. Een maatregel voor een (deel)sector die leidt tot toename van de ammoniakemissie (en daarmee voor de totale stikstofdepositie) dient in beginsel binnen diezelfde (deel)sector, maar altijd binnen de veehouderij, opgevangen te worden.

In een Statenmededeling van 18 juni 2019 (documentnummer PS 4543203) zijn de hoofdlijnen van de voorgenomen aanpassingen van het pakket van maatregelen VTV beschreven. In de statenmededeling van 9 juli 2019 zijn de consequenties van de uitspraak van de Raad van State over de PAS beschreven en is aangekondigd dat de termijn van 1 januari 2020 voor het indienen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning milieu / melding Activiteitenbesluit eenmalig zal worden opgeschoven naar 1 april 2020 om zo eventuele knelpunten bij vergunningverlening te voorkomen.

De voorgenomen aanpassingen van het pakket van maatregelen VTV zoals beschreven in de Statenmededeling van 18 juni 2019 zijn opgenomen in de Interim omgevingsverordening. Op 10 september 2019 hebben Gedeputeerde Staten het concept van de Interim omgevingsverordening vastgesteld en aangeboden aan Provinciale Staten. De Staten besluiten hier waarschijnlijk over op 25 oktober 2019.

De provincie Noord-Brabant heeft aan Pouderoyen Compagnons gevraagd in te gaan op de verwachte effecten m.b.t. de stikstofemissie en –depositie uit stallen van Brabantse veehouderijen. Op basis van het onderzoek dat door Pouderoyen Compagnons is uitgevoerd in 2017, het maatregelenpakket zoals vastgesteld in juli 2017, het bestuursakkoord en de Statenmededeling hierover van 18 juni jl. In deze memo is op de verwachte effecten ingegaan.

Om het effect van de voorgenomen aanpassing van het maatregelenpakket te duiden, is een vergelijking met de geprognoseerde afname van de ammoniakemissie op basis van het in juli 2017 vastgestelde maatregelenpakket van belang. Omdat het besluit van Provinciale Staten uit juli 2017 afwijkt van het onderzochte (concept) maatregelenpakket in het onderzoek van Pouderoyen Compagnons uit juni 2017, is in deze memo een bijstelling/update van dat onderzoek opgenomen, op basis van het besluit van 8 juli 2017 en de eerder gebruikte onderzoeksgegevens (gegevens uit vergunningen van veehouderijen uit 2016).

Verwachte effecten maatregelenpakket juli 2017

Het rapport “Versnelling Transitie Veehouderij: effecten voor de natuur en het milieu” van Pouderoyen Compagnons uit juni 2017 gaat in op de verwachte effecten voor natuur en milieu van de destijds voorgenomen aanpassing van de Verordening Natuurbescherming van de provincie Noord-Brabant.

Het rapport van juni 2017 is gebaseerd op een concept voorstel m.b.t. aanpassing van de provinciale regelgeving. GS hebben in juni 2017 en juli 2017 bijlage II van de Verordening natuurbescherming gewijzigd vastgesteld. De verordening is op 8 juli 2017 vastgesteld door Provinciale Staten. Het besluit van GS (bijlage II) en Provinciale Staten (Verordening Natuurbescherming) wijkt op een aantal onderdelen af van het scenario dat in het rapport van 9 juni 2017 is doorgerekend. De afwijkingen betreffen vereiste reductiepercentages in bijlage II, gehanteerde jaartallen m.b.t. de eisen tot modernisering van stallen (eerste aanpassing vanaf 2022 i.p.v. vanaf 2020) en de aangenomen Statenmotie over extra tijd voor aanpassing van de stallen voor de voorlopers (veehouderijen ten tijde van de besluitvorming al voldeden aan de toen geldende eisen). Het addendum van 4 juli 2017 behorende tot het onderzoeksrapport is gebaseerd op de in juni 2017 vastgestelde bijlage II, maar hierbij is geen rekening gehouden met het effect van de aangenomen motie.

Prognose ontwikkeling vergunde ammoniakemissie o.b.v. maatregelenpakket juli 2017

In onderstaande tabel 1 is de berekende ammoniakemissie (Nh3-emissie) uit stallen weergegeven, uitgaande van de in juli 2017 vastgestelde Verordening en de daarin opgenomen eisen. Uitgangspunt daarbij is steeds gegevens over de vergunde rechten van veehouderijen, dierplaatsen en stalsystemen in 2016 (in totaal 9971 locaties van veehouderijen, opgenomen in het provinciaal bestand veehouderijbedrijven in Noord-Brabant, het BVB-bestand), waarin de berekende ammoniakemissie is herberekend op basis van de eisen voor nieuwe of bestaande stallen. In deze tabel is geen voorspelling opgenomen van de emissie in een bepaald jaar (bijvoorbeeld 2022 of 2024), maar is de uiteindelijk te bereiken emissiereductie weergegeven bij een aanscherping van de emissie-eisen. Steeds uitgaande van de veehouderijen zoals die waren vergund in 2016.

De ammoniakemissie is berekend op basis van de maximale emissie per dierplaats zoals opgenomen in de landelijke Regeling ammoniak en veehouderij (Rav), het landelijk Besluit emissiearme huisvesting (Beh) en de eisen uit de Provinciale Verordening natuurbescherming (Vnb).¹

Vergunde en berekende emissie van ammoniak (Nh3) uit stallen van Brabantse veehouderijen	Totaal in 1000 kg Nh3 per jaar	% van vergunde emissie in 2016 (2016 = 100%)
Vergund 2010 (BVB bestand)	23.713	121 %
Vergund 2016 (BVB bestand)	19.647	100 %
Veestapel zoals in 2016, maar alle veehouderijen voldoen op locatieniveau aan de eisen uit het landelijke Besluit emissiearme huisvesting	17.875	91 %
Veestapel zoals in 2016, maar alle veehouderijen voldoen op locatieniveau aan eisen Vnb zoals die gold vóór juli 2017	12.648	64 %
Vergund 2016, maar alle veehouderijen voldoen op stalniveau aan eisen Vnb juli 2017, emissie-eisen vanaf juli 2017	10.218	52 %
Vergund 2016, maar alle veehouderijen voldoen op stalniveau aan eisen Vnb juli 2017, emissie-eisen vanaf 2020	9.725	50 %
Vergund 2016, maar alle veehouderijen voldoen op stalniveau aan eisen Vnb juli 2017, emissie-eisen vanaf 2024	8.589	44 %
Vergund 2016, maar alle veehouderijen voldoen op stalniveau aan eisen Vnb juli, emissie-eisen vanaf 2028	7.824	40 %

Tabel 1: Vergunde en berekende emissie van ammoniak uit stallen Brabantse veehouderijen o.b.v. aantal en type dierplaatsen in vergunningen en meldingen in 2016 (BVB 2016)

In onderstaande tabel 2 is voor de meest voorkomende typen veehouderijen weergegeven hoeveel locaties (BVB 2016) voldoen aan de emissie-eisen aan het landelijke Besluit emissiearme huisvesting (Beh), de Verordening natuurbescherming (Vnb) zoals die gold voor juli 2017 (Vnb 2014) en aan de emissie-eisen uit de Vnb uit juli 2017 (nader onderverdeeld). Uit deze tabel blijkt dat er voor het overgrote deel van de veehouderij-locaties (circa 85% van de locaties) een opgave geldt m.b.t. de reductie van ammoniak uit 1 of meer stallen.

¹ In het kader van de Omgevingswet wordt de provinciale Verordening natuurbescherming onderdeel van de Interim omgevingsverordening en daarna de Omgevingsverordening.

	melkrundvee	vleeskalveren	Geiten	varkens	pluimvee	gemengd
Reductie eis nieuwe stal of aanpassing oude stal (eisen vanaf 2020 excl. uitzonderingen))	43 – 61%	50%	70%	85%	40 – 90%	divers
Voldoen niet aan landelijk besluit Beh	340	5	1	795	104	188
Voldoen aan Beh maar al opgave Vnb 2014 (2028)	2953	315	4	1097	204	229
Voldeden in juli 2017 aan toen geldende Vnb 2014	318	77	106	33	102	61
Voldoen aan Vnb eisen 2017	1	0	0	0	54	3
Voldoen aan Vnb eisen 2020	35	9	0	0	25	14
Voldoen aan Vnb eisen 2024	6	4	0	0	10	12
Voldoen aan Vnb eisen 2028	652	92	17	84	22	300
Totaal (locaties veehouderijen)	4305	502	128	2009	521	807

Tabel 2: Opgave emissiereductie ammoniak naar aantal locaties, per type veehouderij (BVB 2016, bewerking op basis van Verordening natuurbescherming 2107 inclusief motie)

Prognose ontwikkeling vergunde ammoniakdepositie uit stallen Brabantse veehouderijen

In onderstaande tabel 3 zijn de verwachte effecten van de aanscherping van de emissie-eisen per juli 2017 samenvattend vertaald naar de effecten voor de depositie van ammoniak t.g.v. de stalemissies van Brabantse veehouderijen. De ammoniakemissies nemen naar verwachting in absolute zin het sterkst af in Noordoost-Brabant, Zuidoost-Brabant en de Kempen. De verwachte afname van de emissies in West-Brabant zijn in absolute zin beperkter. Dit omdat de ammoniakemissies uit stallen van veehouderij in Noordoost-Brabant, Zuidoost-Brabant en de Kempen het hoogst zijn.

Ten opzichte van de depositie uit stallen van Brabantse veehouderijen zoals deze vergund was in 2010, neemt de gemiddelde depositie door emissie van ammoniak uit stallen van Brabantse veehouderijen door de aanscherping van de Verordening natuurbescherming uit juli 2017 (eisen tot 1 januari 2020) naar verwachting met 56% af. Ook de gegevens in tabel 3 bevatten geen voorspelling van de depositie in een bepaald jaar (bijvoorbeeld 2022 of 2024), maar is de uiteindelijk depositiereductie weergegeven bij een aanscherping van de emissie-eisen voor stallen van Brabantse veehouderijen. Steeds uitgaande van de veehouderijen zoals die waren vergund in 2016.

N2000 gebied	Depositie uit stallen Brabantse veehouderijen, gemiddeld in 2010 (mol/ha/jaar)	Depositie uit stallen Brabantse veehouderijen, gemiddeld in 2016 (mol/ha/jaar)	Depositie uit stallen Brabantse veehouderijen eisen Vnb 2014	Depositie uit stallen Brabantse veehouderijen Vnb 2017 vastgesteld Eisen Bijlage II 2017 t/m 2019	Percentage afname Vnb 2017 (eisen 2017 t/m 2019) t.o.v. vergunde depositie stallen Brabantse veehouderijen in 2010	Depositie uit stallen Brabantse veehouderijen Vnb 2017. Eisen vanaf 2028. Conform bijlage II juli 2017
Brabantse Wal	212	189	126	103	-51%	85
Deurnsche Peel & Mariapeel	821	641	407	344	-58%	256
Groote Peel	569	470	304	258	-55%	188
Kampina & Oisterwijkse Vennen	1069	891	583	482	-55%	377
Kempenland-West	964	778	491	403	-58%	320
Krammer-Volkerak	41	37	26	22	-46%	18
Langstraat	443	384	267	212	-52%	176
Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	632	494	315	264	-58%	206
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	800	654	418	338	-58%	274
Oeffelter Meent	614	497	312	262	-57%	196
Regte Heide & Riels Laag	660	529	339	268	-59%	201
Strabrechtse Heide & Beuven	584	452	287	245	-58%	182
Ulvenhoutse Bos	635	524	354	282	-56%	226
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	534	456	306	247	-54%	200
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	473	382	236	199	-58%	147

Tabel 3: Ontwikkeling gemiddelde depositie t.g.v. vergunde emissies uit stallen van Brabantse veehouderijen in 2010 en 2016 en uitgaande van de eisen uit de provinciale Verordening (Vnb 2014 en Vnb 2017).²

De bijdrage van de emissies uit stallen van Brabantse veehouderijen op de totale depositie verschilt per Natura2000 gebied. Gemiddeld is dat ongeveer 25 - 30% van de berekende totale depositie. Uitgaande van die bijdrage en de latente ruimte in de vergunningen (circa 25%, waarbij de leegstand die verwerkt in emissiefactoren is verdisconteerd) is de extra afname van de depositie (extra ten opzichte van de afname vanwege de eisen uit de Verordening uit 2014) door de aanscherping van de Verordening in juli 2017 ingeschat op circa 3,5% van de totale feitelijke gemiddelde depositie.

² Eisen voor jongvee enkel toegepast indien ammoniakemissie uit die categorie minimaal 500 kg/jr. bedraagt vanwege uitzondering biologische gehouden jongvee.

In de op 8 juli 2017 vastgestelde Verordening natuurbescherming zijn ook emissie-eisen voor de langere termijn geconcretiseerd (eisen vanaf 1 januari 2020, 2024 en 2028. Het doorvoeren van deze eisen, geprojecteerd op de vergunde dierplaatsen (BVB bestand 2016) leidt tot een verdere afname van de depositie. Ten opzichte van de eisen uit de Verordening uit 2014 oplopend tot circa 8% afname van de totale feitelijke depositie.

Deze geprognostiseerde afname wordt wel pas op de lange termijn bereikt. Immers: eisen per 2028 gelden voor veehouderijen die op dat moment stalsystemen toepassen van 15 of 20 jaar oud of dan een nieuwe stal bouwen. Veehouders die in 2022 hun bedrijf moderniseren, hoeven pas na 2037 (intensieve veehouderij) of 2042 (melkrundvee) aan de scherpere eisen uit 2028 te voldoen.

Prognose ontwikkeling emissie uit stallen in de periode 2020 - 2028

In onderstaande tabel 4 is een prognose opgenomen van de emissie van ammoniak uit stallen van veehouderijen in Noord-Brabant, uitgaande van de eisen uit de huidige Bijlage II (Vnb juli 2017) en de daarin opgenomen aanscherping per 2020, 2024 en 2028. De daarbij gehanteerde aannamen zijn in een tekstkader (opgenomen onder tabel 4) beschreven. Vanwege de verschillen in eisen en de verschillen in projecties per jaar wijkt deze prognose af van de inschattingen uit het onderzoeksrapport uit juni 2017 van Pouderoyen Compagnons.

	melk- ov.rundvee	vleeskalveren	varkens	pluimvee	geiten	gemengd	nertsen	schapen	paarden	overig	totaal (ton Nh3/jr)	totaal kton Nh3/jaar
emissies veehouderijen die niet voldoen Beh	929,1	13,6	2583,3	511,9	3,6	485,8	3,4	2,7	17,3	7,7	4558,2	4,56
emissie als locaties die niet voldoen Beh voldoen aan Vs2017	407,6	6,0	419,2	208,7	0,8	138,1	1,0	1,7	5,8	3,3	1192,2	1,19
reductie 2020: niet voldoen Beh, eisen 2017 stal	521,5	7,6	2164,0	303,2	2,9	347,7	2,4	0,9	11,5	4,4	3366,0	3,37
reductie alle 2022, eisen 2020 stal	2066,7	436,4	2318,5	672,1	4,0	283,3	7,5	0,1	2,1	48,8	5839,5	5,84
40% in 2022	826,7	174,6	927,4	268,8	1,6	113,3	3,0	0,0	0,8	19,5	2335,8	2,34
reductie 2024, eisen 2020 stal	2066,7	436,4	2318,5	672,1	4,0	283,3	7,5	0,1	2,1	48,8	5839,5	5,84
20% in 2024	413,3	87,3	463,7	134,4	0,8	56,7	1,5	0,0	0,4	9,8	1167,9	1,17
reductie 2026, eisen 2024 stal	2445,1	603,5	2324,4	785,2	4,8	329,9	7,5	0,1	2,5	70,8	6573,7	6,57
20% in 2026	489,0	120,7	464,9	157,0	1,0	66,0	1,5	0,0	0,5	14,2	1314,7	1,31
reductie 2028, eisen 2024 stal	2445,1	603,5	2324,4	785,2	4,8	329,9	7,5	0,1	2,5	70,8	6573,7	6,57
20% in 2028	489,0	120,7	464,9	157,0	1,0	66,0	1,5	0,0	0,5	14,2	1314,7	1,31
reductie 2032-2035, voldoen Vs2014 nu eisen Vs2028	145,5	74,8	20,0	497,1	215,4	29,4	0,9	0,5	0,9	0,0	984,5	0,98

Tabel 4: Prognose afname vergunde ammoniakemissie in de periode 2020-2028 t.g.v. emissie-eisen Verordening natuurbescherming 2017

Gehanteerde uitgangspunten bij bovenstaande prognose (tabel 4)

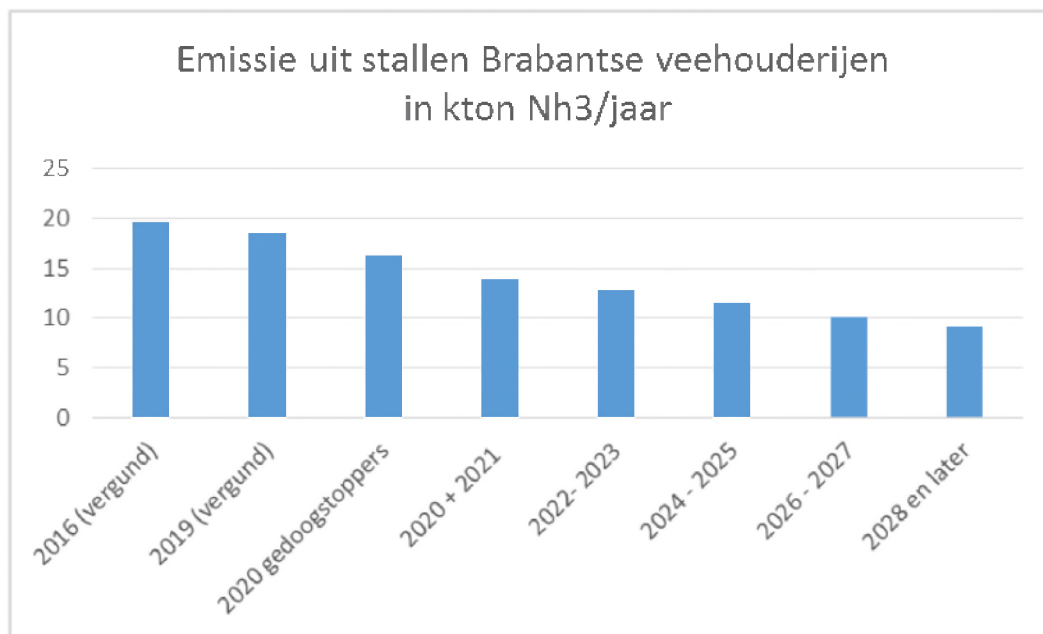
- *Locaties van zogenaamde gedoogstoppers, dat zijn veehouderij locaties die niet voldoen aan het landelijke Besluit emissiearme huisvesting (Beh), moeten uiterlijk 1 januari 2020 voldoen aan de staleisen (Vnb) per juli 2017. Of worden beëindigd. Aangenomen is dat de dieren van locaties die worden beëindigd, dan op andere veehouderij locaties worden gehouden die wel voldoen aan het Beh en voldoen - of zullen moeten voldoen aan de eisen uit de Vnb. In deze berekening is nu uitgegaan van eisen Vnb 2017.*
- *Uit onderzoek van Arcadis bleek dat in 2016 naar schatting 25–30% van de vergunde veestapel was gehuisvest in een traditioneel stalsysteem waarvoor een emissiearmere alternatief voorhanden is en waarvan het stalsysteem ouder is dan 15 jaar. Oudere traditionele stalsystemen zijn met name te vinden bij rundveebedrijven en in veel mindere mate bij varkensbedrijven en pluimveebedrijven.*
- *Er is geen dekkende provinciale registratie van de leeftijd van stalsystemen van veehouderijen. Daarom is gebruik gemaakt van aannames. Van de veehouderij-locaties die wel voldoen aan Beh maar een reductieopgave hebben op basis van de Vnb 2017, is in bovenstaande berekening uitgegaan dat 40% moet moderniseren voor 2022, 20% moet moderniseren voor 2024, 20% voor 2026 en 20% voor 2028. Uitgezonderd hiervan zijn locaties van veehouderijen die in juli 2017 voldeden aan toen geldende verordening. Er is van uitgegaan dat de stallen op deze locaties pas in of na 2028 worden gemoderniseerd (o.b.v. eisen die gelden per 1-1-2028).*
- *Bovenstaande berekeningen zijn gebaseerd op de vergunde dierplaatsen en de maximaal vergunbare ammoniakemissie per dierplaats (o.b.v. verschillende eisen). Er is geen correctie toegepast voor niet-benutte emissieruimte, de zogenaamde latente ruimte. Gemiddeld is in Noord-Brabant (voor alle veehouderijen samen) de latente ruimte circa 25%. De latente ruimte is het grootst bij melkrundvee en vleeskalveren (30-35%) en kleiner bij varkens, pluimvee en geiten (15-20%).*
- *In alle prognoses die hiervoor zijn opgenomen is uitgegaan van een gelijkblijvende veestapel, dus zonder rekening te houden met groei of krimp van bepaalde sectoren binnen de veehouderij. Het onderzoek naar de milieueffecten uit 2017 en ook deze memo is vooral gericht op de effecten van aanpassing van termijnen waarbinnen moet worden voldaan aan eisen m.b.t. de maximale ammoniakemissie per dierplaats uit stallen van veehouderijen in Noord-Brabant.*

In onderstaande tabel 5 is de geprognostiseerde emissiereductie voor alle veehouderijen samengevat (de totaal reeks uit tabel 4).

Peiljaar	Emissiereductie van ammoniak uit stallen	Totale emissie na reductie ammoniak uit stallen
Emissie in 2016 (vergund)	n.v.t.	19,65 ³
Emissie in 2019 (vergund)	n.v.t.	18,51 ⁴
Reductie vanwege aflopen termijn gedoogstoppers per 1-1-2020, staleisen juli 2017 t/m 2019	3,37 ⁵	16,28
Reductie in 2020+2021 samen, staleisen vanaf 1-1-2020	2,34	13,95
Reductie in 2022+2023 samen, staleisen vanaf 1-1-2020	1,17	12,78
Reductie in 2024+2025 samen, staleisen vanaf 1-1-2024	1,31	11,47
Reductie in 2026+2027 samen, staleisen vanaf 1-1-2024	1,31	10,15
Reductie in – of na 2028 Staleisen vanaf 1-1-2028 (motie juli 2017)	0,98	9,17

Tabel 5: Emissies uit stallen in kton Nh3/jaar o.b.v. vergunde dierplaatsen 2016, vergund 2019 en inschatting effecten door modernisering stallen, periode 2020 - 2028

De geprognostiseerde ontwikkeling van de emissie uit stallen van Brabantse veehouderijen is in onderstaand figuur grafisch weergegeven en vergeleken met de vergunde emissie in 2026 en 2019 (BVB-bestand provincie Noord-Brabant).

Figuur 1: Prognose emissie van ammoniak uit stallen in kton Nh3/jaar (zie tabel 5)

³ Vergunde emissie op basis van het BVB bestand op 31 mei 2016.

⁴ Vergunde emissie op basis van het BVB bestand op 16 januari 2019

⁵ Het moment van feitelijke emissiereductie door aflopen gedoogregeling per 1-1-2020 zal later dan in 020 optreden als dieren van gedoogstoppers worden gehouden in bestaande stallen met latente ruimte die na 2022 moeten worden aangepast. Als gedoogstoppers niet stoppen voor 1-1-2020 maar op dezelfde locatie doorgaan, moeten de stallen voor 1-1-2020 voldoen aan de Vnb-eisen van 2017. Dat geldt ook voor nieuwe stallen op andere locaties die worden gerealiseerd voor 1-1-2020

Effecten onderdelen voorgenomen aanpassingen maatregelenpakket

In de Statenmededeling van 18 juni 2019 zijn de hoofdlijnen van de voorgenomen aanpassingen van het pakket van maatregelen VTV beschreven. In onderstaande opsomming is per onderdeel uit die Statenmededeling ingegaan op de verwachte effecten van deze aanpassingen van het maatregelenpakket op de hiervoor beschreven prognose van de ontwikkeling van de ammoniakemissie, uitgaande van het besluit van 8 juli 2017.

Hierbij is het van belang op te merken dat een deel van de voorgestelde maatregelen een beoogd effect hebben m.b.t. het aantal dieren. In de hiervoor beschreven prognose (effecten van het besluit uit juli 2017) is uitgegaan van een gelijkblijvende veestapel (vergunde situatie 2016) en veranderingen m.b.t. de emissie per dierplaats o.b.v. de eisen uit de Verordening natuurbescherming. En is dus geen rekening gehouden met effecten door een verandering van de omvang en/of samenstelling van de veestapel in Noord-Brabant.

In het onderzoek 'Verwachte effecten aanscherping Verordening natuurbescherming en staldering op de omvang en structuur veehouderij Noord-Brabant' van Connecting Agri&Food uit juni 2017 is ingegaan op de verwachte effecten op het aantal ondernemers, locaties en dieren in 2020 en 2028. Het onderzoek bevatte de conclusie dat het aangescherpte beleid leidt tot een grotere toename van het aantal stoppende bedrijven en tot versnelde bedrijfsbeëindiging, maar het aantal koeien, varkens en kippen ten opzichte van het autonoom scenario op de langere termijn ongeveer gelijk blijft.

1 Sanering varkenshouderij (effect vanwege verandering veestapel)

We bevorderen deelname aan de warme sanering varkenshouderij mede door gerichte inzet van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte.

Ten opzichte van eerdere prognoses m.b.t. de emissiereducties zijn de effecten van deze maatregel niet vergelijkbaar. Want in die eerdere prognoses is steeds uitgegaan van een gelijkblijvende veestapel. De effecten van de Sanering van de varkenshouderij (Srv) in de vorm van het uit de markt halen van varkensrechten is dus niet meegenomen in de prognoses die hiervoor zijn beschreven.

Alleen varkenshouderijen die voldoen aan de emissie eisen uit het Besluit emissiearme huisvesting (naast andere voorwaarden) komen in aanmerking voor subsidie. Bij over-intekening wordt er bij het toedelen van het budget geprioriteerd o.b.v. de geurbelasting t.g.v. de geur uit de stallen van de varkenslocaties. De concept regeling zoals deze in het voorjaar van 2019 is gepubliceerd gaat uit van een budgetplafond van 120 miljoen. Later heeft het kabinet 60 miljoen extra beschikbaar gesteld voor uitvoering van deze regeling. Binnen het subsidieplafond is naar verwachting ruimte voor toekenning van meer dan 300 aanvragen die naar verwachting leidt tot een krimp van 7 tot 10% van het aantal varkensrechten (inschatting ministerie LNV).

Verwacht mag worden dat de afname van het aantal varkensrechten in Noord-Brabant minimaal op dit zelfde niveau zal liggen. Omdat de eisen voor aanpassing van oudere stallen in Noord-Brabant strikter zijn dan de eisen in de andere concentratiegebieden (delen van Overijssel, Gelderland, Utrecht en Limburg) en de stallen ingezet kunnen worden t.b.v. staldering (zie onder 10 en 11). Ook de voorloper-regeling (Regeling Omgevingskwaliteit fase 1) liet een hoge deelname van varkenslocaties uit Brabant zien.

Op welke wijze de gerichte inzet van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR) de deelname van Brabantse varkenslocaties aan de Regeling sanering varkenshouderij extra moet bevorderen, is door de provincie als volgt uitgewerkt. Gemeenten kunnen samen met de ORR op en rond de daarvoor geschikte locaties van gesaneerde bedrijven een gebiedsontwikkeling opzetten. Met de opbrengsten van die gebiedsontwikkeling kunnen gemeenten in die gebiedsontwikkeling of elders extra bedrijven financieel ondersteunen bij beëindigen. Dit kan dan leiden tot extra sanering van bedrijven/stallen (extra t.o.v. de deelnemers aan de Regeling sanering varkenshouderij). Afhankelijk van de voorwaarden die worden gesteld en de concrete invulling, kan dit leiden tot een extra afname van de emissie van ammoniak uit stallen in Noord-Brabant. Omdat rechten worden ingetrokken of omdat de dieren versneld worden gehuisvest in emissiearme stalsystemen elders.

Omdat in de regeling geprioriteerd wordt op geuroverlast, mag verwacht worden dat de effecten v.w.b. de afname van (piek)deposities op Natura2000 gebieden relatief gezien beperkter zijn dan de afname van de emissies van ammoniak.

De impact van de extra inzet door de ORR is nog moeilijk te kwantificeren. Zodra de regeling Sanering varkenshouderij in zijn definitieve vorm wordt opengesteld (naar verwachting eind 2019), is er een relatief korte periode waarin locaties kunnen worden aangemeld. Verwacht wordt dat ook andere aspecten, zoals de ontwikkeling van de varkensprijzen en de gevolgen van de PAS-uitspraak (waaronder mogelijk aanvullende regelingen) invloed zullen hebben op de animo voor deelnemers en het aantal Brabantse deelnemers dat wil en kan deelnemen binnen het beschikbare budgetplafond van het Rijk. Na de openstelling en beoordeling (door RVO) is bekend welke locaties gesaneerd gaan worden in het kader van de Regeling sanering varkenshouderij en kunnen gemeenten met de ORR bezien waar gebiedsontwikkelingen mogelijk en wenselijk zijn. Daarom is er nu geen goede kwantitatieve schatting te maken van het effect van deze maatregel (extra inzet ORR) op de afname van de emissie. De verwachting is echter wel dat het effect, uitgedrukt in extra afname van de emissie van ammoniak beperkt is t.o.v. de effecten van de landelijke saneringsregeling.

Voor de afname van de emissie t.g.v. beëindiging van de varkenslocaties t.g.v. voorwaarden voor subsidie in de Regeling sanering varkenshouderij geldt dat dit een blijvende afname van de ammoniakemissie betreft. Dit omdat varkenslocaties bij deelname moeten worden beëindigd en de varkensrechten definitief uit de markt worden gehaald. Van de extra sanering op basis van gebiedsontwikkeling is dit afhankelijk van de voorwaarden die gemeenten aan de sanering stellen.

2 Structuurversterking melkveehouderij (effect vanwege verandering veestapel)

We vullen het instrumentarium aan met een regeling voor structuurversterking van de melkveehouderij volgens de gedachte van kringlooplandbouw

Ten opzichte van eerdere prognoses m.b.t. de emissiereducties zijn de effecten van deze maatregel niet vergelijkbaar. Want in die eerdere prognoses is steeds uitgegaan van een gelijkblijvende veestapel.

De productie van melk is van 1984 tot 2015 beperkt door het melkquotum. Sinds 1 april 2015 is het melkquotum losgelaten. Daardoor is het aantal melkkoeien sterk toegenomen en is Nederland boven het Europese fosfaatplafond gekomen. Daarom is per 1 januari 2018 een stelsel voor fosfaatrechten voor melkvee in werking getreden en is het aantal melkkoeien weer gedaald.

In de Statenmededeling van 18 juni 2019 is aangegeven dat mede door het instellen van fosfaatrechten veel Brabantse melkveehouders de keuze hebben gemaakt hun bedrijf te stoppen en veelal fosfaatrechten verkopen worden aan melkveehouders buiten Brabant. Volgens de Statenmededeling komen er in absolute zin veel minder fosfaatrechten in Brabant terecht dan er Brabant uit gaan. De cijfers over de vergunde c.q. gemelde melkveestapel (BVB bestand) laat een dergelijke ontwikkeling niet zien. De vergunde emissie van melkvee in Noord-Brabant is tussen 2016 en 2019 gelijk gebleven en het aantal vergunde dierplaatsen is in delfde periode zelf iets toegenomen. De afname van de vergunde ammoniakemissie (vergelijking BVB bestanden 2016 en 2019) heeft in deze periode vooral plaatsgevonden bij de varkens- en pluimveebedrijven.

Een afname van het aantal fosfaatrechten die worden benut in Noord-Brabant zal gepaard gaan met een afname van ammoniakemissie uit de melkveehouderij. Als vergunningen en meldingen daarop aangepast worden, wordt dat ook zichtbaar in een afname van de vergunde emissie. Tot op heden is dat dus niet het geval.

De provincie wil onderzoeken of ze vrijkomende agrarische gronden kan verwerven en verpachten aan melkveehouders die een bijdrage leveren aan maatschappelijke opgaven. Dit door een groep melkveehouders de mogelijkheid te bieden gronden te pachten voor een lagere prijs dan de regulier marktprijs. Dit kan er toe leiden dat de afname van de emissie van de feitelijke aanwezige melkveestapel (door de export van fosfaatrechten) verminderd wordt. Omdat melkveehouders niet stoppen of hun fosfaatrechten niet verkopen aan melkveehouders buiten Brabant. De omvang van die verminderde afname is op basis van de huidige gegevens niet goed te kwantificeren.

Gezien de voorwaarden zoals die benoemd zijn in de Statenmededeling is de inschatting dat het effect van deze maatregel op de ammoniakemissie (een verminderde afname t.o.v. de autonome ontwikkeling) beperkt zal zijn.

3 Strooiselstallen (effect vanwege opschuiven termijn emissie-eisen)

We onderzoeken de mogelijkheid van een uitzondering op de Verordening natuurbescherming voor stro(oisel)stallen.

Stel 35 bedrijven met strooiselstallen / natuurinclusieve landbouw maken gebruik van deze regeling (inschatting provincie Noord-Brabant, juni 2019) en dat voor deze stallen de ammoniak emissies vergelijkbaar zijn / blijven met de eisen voor “traditionele stallen”

In 2016 waren er 340 melkrundveebedrijven die niet voldoen aan emissiearme huisvesting. Deze waren goed voor een emissie van 930.000 kg Nh3 jaar. Reductieopgave voor deze groep op basis van staleisen 2017 is ongeveer 500.000 kg Nh3/jaar. Stel bij 10% van de locaties (35 van de 340) blijft de emissie vanwege de uitzondering gelijk (dus geen emissie reductie) tot uiterlijk 1 januari 2024. De omvang van de uitgestelde emissiereductie is dan ongeveer 50.000 kg / Nh3 (datum voldoen van 1-1-2022 naar 1-1-2024, dus minder reductie voor 1 januari 2022, deze reductie wordt dan wel behaald voor 1 januari 2024).

4 Vleesstieren (effect vanwege opschuiven termijn emissie-eisen)

Houders van vleesstieren krijgen een jaar uitstel van de data van de Verordening natuurbescherming

Voor deze groep is er weinig impact van het Besluit emissiearme huisvesting (geen eisen voor bestaande stallen, alleen eisen voor nieuwe stallen vanaf 2020). Stel dat 40% van de deze veehouderijlocaties zouden moeten moderniseren voor 1-1-2022 in de huidige regeling (besluit 2017), dan is de jaarlijkse emissiereductie die dan vanaf 2022 wordt gerealiseerd ongeveer 175.000 kg Nh3 / jaar. Die afname van de emissievracht wordt dan 1 jaar uitgesteld (minder reductie in de periode voor 2022), reductie wordt dan wel behaald in de loop van 2022.

5 Geiten (effect vanwege opschuiven termijn emissie-eisen)

Houders van geiten krijgen een jaar uitstel van de data van de Verordening natuurbescherming

Voor deze groep is er weinig impact van de eisen uit het Besluit emissiearme huisvesting maar ook weinig impact van de verordening Vnb zoals die gold voor juli 2017. Ze voldeden daaraan omdat er weinig eisen waren. In de aangenomen Statenmotie uit juli 2017 is besloten tot extra tijd voor aanpassing van de stallen voor de voorlopers (veehouderijen ten tijde van de besluitvorming al voldeden aan de toen geldende eisen). Daarom is in voorgaande berekeningen uitgegaan dat deze groep meer tijd zou hebben en de meeste bedrijven pas in 2028 echt moeten moderniseren. Het uitstel heeft bij die aanname dan geen effect.

Maar stel dat het niet de intentie is dat geitenhouders onder die uitzondering vallen. Dan zou 40% van de locaties moeten moderniseren in 2022. Het betreft circa 50 locaties. Reductieopgave gemiddeld 1000 kg per locatie. Dus uitstel van 1 jaar is uitstel van een afname van de emissievracht van 50.000 kg/Nh3 voor 1 jaar (minder reductie in 2022).

6 Brongerichte technieken (geen effect op prognose emissiedaling)

Varkens en vleeskalveren, maximaal half jaar uitstel voor het indienen van een vergunbare aanvraag. De datum voor het gereed hebben van de stalaanpassing blijft gehandhaafd.

Geen effect op prognose daling emissievracht, de datum waarop de aanpassing gereed moet zijn blijft gelijk.

7 Voorlopige factoren / green deals (effect nu niet in te schatten)

We bevorderen de toepassing van nieuwe stalsystemen door inzet op voorlopige emissiefactoren en green deals.

Nog geen zinvolle inschatting te maken. Kan leiden tot sneller beschikbaar komen van nieuwe systemen die extra reducties behalen. Maar ook tot minder reductie bij tegenvallende resultaten (emissie van ammoniak blijkt toch hoger).

8 Stoppers 2022 geen vergunning (geen effect op prognose emissiedaling)

Bedrijven die per 1-1-2022 stoppen, hoeven geen vergunning aan te vragen. Alleen voor bedrijven die voldoen aan Besluit emissie arme huisvesting

Het betreft een procedurele verlichting. Geen effect op de prognose van de emissiereductie zoals hiervoor beschreven

9 Stoppers 2024 (effect door opschuiven termijn emissie-eisen)

Bedrijven die per 1-1-2024 stoppen, hoeven onder aanvullende voorwaarden geen vergunning aan te vragen. Per 1-1-2022 moet het aantal dieren op de locatie dusdanig verminderd zijn, dat de feitelijke emissie op die locatie gelijk is aan de emissie waarvan sprake zou zijn bij het voldoen aan de Vnb. Dus als de vereiste emissiereductie 50% is, wordt het aantal dieren met 50% teruggebracht.

Deze aanpassing van het maatregelenpakket leidt tot uitstel van een deel van de emissiereductie, omdat een deel van de dieren op de veehouderij-locaties langer wordt gehouden in stallen die niet voldoen aan de aangescherpte emissie-eisen. In onderstaande tabel is het maximaal effect van een dergelijke regeling voor verschillende typen veehouderijen weergegeven (stel dat alle veehouderijen er van gebruik zouden kunnen maken). Het betreft, uitgaande van de emissie-eisen per juli 2017, een uitstel van de daling van de emissievracht van maximaal 3,16 kton Nh3/jaar. In onderstaande tabel os dat de ammoniakemissie o.b.v. staleisen 2017 inclusief "uitzingers" (13,38 kton/jaar) versus de Nh3 emissie alleen op basis van de staleisen 2017 (10,22 kton/jaar). Het verschil is 3,16 kton/jaar.

type veehouderij	aantal	NH3 vergund	NH3 emissie VN 2017	verschil tov vergund	%	NH3 emissie VN 2017 met uitzingers	verschil tov vergund	%
melk- ov rundvee	4305	6764657	4150301	-2614356	-39%	5488165	-1276492	-19%
kalveren	502	1033611	546585	-487026	-47%	791322	-242289	-23%
varkens	2009	6655129	2157265	-4497864	-68%	3017775	-3637354	-55%
pluimvee	521	3141548	2196808	-944740	-30%	2643176	-498372	-16%
geiten	128	273713	94841	-178872	-65%	152345	-121368	-44%
nertsen	94	155711	145099	-10612	-7%	148547	-7164	-5%
schapen	193	26147	24690	-1457	-6%	25071	-1076	-4%
gemengd	807	1227793	591509	-636284	-52%	770333	-457460	-37%
paarden	1371	255086	239933	-15153	-6%	242758	-12328	-5%
overig	41	113618	71416	-42202	-37%	95633	-17985	-16%
totaal	9971	19647013	10218447	-9428566	-48%	13375125	-6271888	-32%

De Statenmededeling beschrijft de nodige voorwaarden die er op zijn gericht te voorkomen dat niet-stoppers deze regeling gebruiken om uitstel te krijgen van de gevraagde modernisering van stallen. Uitgaande van het onderzoek van Connecting Agri&Food waarin een prognose is opgenomen van het aantal extra stoppers t.g.v. de aanscherping van het beleid (10% melkvee, 20% varkens), de voorwaarden zoals genoemd in de Statenmededeling (zoals voldoen aan Besluit emissiearme huisvesting) en de komst van de regeling sanering varkenshouderij), is de inschatting dat maximaal 10 % van de veehouderijen van deze regeling gebruik zal kunnen of willen maken. De verminderde afname van de emissie is dan circa 300.000 kg Nh3, in de jaren 2022 en 2023.

De deelnemende bedrijven moeten uiterlijk 1 januari 2024 gestopt zijn. Dus vanaf 2024 is er geen sprake meer van verminderde afname van de emissiereductie.

10 Aanpassing stalderingsregeling (effect niet in te schatten)

We passen de stalderingsregeling aan om de afname van stikstof uitstoot te borgen.

In Midden- en Oost-Brabant mag een veehouder binnen een stalderingsgebied uitsluitend nieuwe hokdiervverblijven bouwen, uitbreiden of omschakelen als binnen datzelfde gebied hokdiervverblijven (stallen van intensieve veehouderijen) worden gesaneerd. Sanering kan plaatsvinden door sloop of herbestemming. Voor elke tien vierkante meter nieuwe of uit te breiden hokdiervverblijven moet binnen hetzelfde stalderingsgebied elf vierkante meter hokdiervverblijven gesaneerd worden. De te staldere stallen moeten gedurende 3 jaar voorafgaand aan de introductie van staldering rechtmatig in gebruik zijn geweest.

In de regel zullen oudere stallen worden gesaneerd met een hoge emissie per dierplaats. Als er stallen worden gesaneerd die nog niet hoefden te worden aangepast aan de emissie-eisen, kan er een versnelde emissiereductie optreden.

Het effect van een aanpassing van de stalderingsregeling is sterk afhankelijk van de mate waarin er gestaldeerd wordt. Of juist niet, omdat er zijwaarts wordt uitgebreid. Tot op heden is er heel weinig gestaldeerd. Verzwaring van de eisen zal daarom naar verwachting in de praktijk tot weinig effecten leiden. Een toename van de staldering is te verwachten in combinatie met de sanering van de varkenshouderij (deze stapeling is toegestaan). De effecten van de sanering (afname aantal varkensrechten) zijn hiervoor beschreven. De combinatie met staldering leidt bij zo'n combinatie niet tot een extra effect op het gebied van emissiereductie door een afname van het aantal varkens in Noord-Brabant.

Door de sanering varkenshouderij ontstaat er een extra aanbod aan stalderingsmeters. De verwachting is dat dit leidt tot een prijsdaling van stalderingsmeters waardoor de afweging tussen zijwaarts uitbreiden en uitbreiden op de locatie anders kan uitvallen. De mate waarin dit gebeurt is nu moeilijk in te schatten en daarom op nihil gesteld.

11 Verlagen stalderingswaarde bij herbestemming (geen effect op prognose emissiedaling)

Effect betreft meer sloop van stallen in plaats van herbestemming bij staldering. Geen direct effect voor emissies. Zie verder bovenstaand tekstkader bij 10.

Samenvatting effecten periode 2020-2028, aanpassing eisen emissiereductie

In onderstaande tabel zijn de hiervoor beschreven prognoses m.b.t. emissiereductie op basis van de besluiten in juli 2017 gecombineerd met de verwachte effecten van de maatregelen die benoemd zijn in het bestuursakkoord / de Statenmededeling. Voor zover het gaat om een aanpassing van de eisen m.b.t. de termijn waarbinnen emissiereducties bereikt moeten worden. Deze maatregelen hebben alleen een tijdelijk effect. Een uitstel van de geprognostiseerde emissiereductie van 0,58 kton Nh3 in 2022, aflopend naar 0,35 kton Nh3 in 2023. Vanaf 2024 hebben de aanpassingen m.b.t. de termijnen geen effect meer op de geprognostiseerde afname.

Periode	Emissiereductie van ammoniak uit stallen, Huidige Vnb	Effecten voorgenomen aanpassing maatregelenpakket, aanpassen termijnen
Reductie vanaf 2020-2021	2,34	Geen invloed
Reductie vanaf 2022 en 2023	1,17	-0,05 (maatregel 3, strooiselstallen), uitstel reductie in 2022 en 2023 -0,18 (maatregel 4, vleesstieren), uitstel reductie in 2022 -0,05 (maatregel 5, geiten), uitstel reductie in 2022 ⁶ . -0,3 (maatregel 9, stoppers 2024) uitstel reductie in 2022 en 2023
Reductie vanaf 2024 en 2025	1,31	Geen invloed
Reductie vanaf 2026-2027	1,31	Geen invloed
Reductie vanaf 2028	0,98	Geen invloed

Tabel 6. Samenvatting prognose emissie van ammoniak en emissiereductie uit stallen in kton Nh3/jaar, uitgaande van een gelijkblijvende veestapel (situatie vergund 2016), emissie-eisen en de daarbij behorende termijnen.

⁶ indien geen uitzondering voor geiten o.b.v. motie juli 2017

Effecten t.g.v. aantal dieren

Naast de maatregelen die betrekking hebben op de emissie-eisen (maximale emissie per dierplaats en de bijbehorende termijnen) zijn er in de Statenmededeling uit juni 2019 maatregelen benoemd die een effect hebben op het aantal gehouden dieren en daarmee ook op de emissies uit stallen van Brabantse veehouderijen. Ook de autonome ontwikkeling van de veestapel heeft invloed op de ontwikkeling van de emissies. Omdat in het eerdere onderzoek uit 2017 de effecten door een verandering van de veestapel buiten beschouwing zijn gelaten, zijn die effecten (de effecten van de autonome ontwikkeling en de invloed van het voorgenomen maatregelenpakket) daarom niet in bovenstaande tabel 6 opgenomen.

- De regeling Sanering van de varkenshouderij leidt tot een blijvende afname van de emissie van ammoniak uit stallen van Brabantse varkenshouders. Binnen het subsidieplafond is er naar verwachting ruimte voor toekenning van subsidies die bij een volledige benutting van de regeling leidt tot een krimp van 7 tot 10% van het aantal varkensrechten in Nederland (inschatting ministerie LNV). Verwacht mag worden dat de afname van het aantal varkensrechten in Noord-Brabant minimaal op dit zelfde niveau zal liggen. De gerichte inzet van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR) kan leiden tot een extra sanering van stallen (andere veehouderijen) en mogelijk ook tot een extra afname van dierrechten. Het effect van deze extra maatregel (gerichte inzet ORR) is t.o.v. de effecten van de landelijke saneringsregeling waarschijnlijk beperkt maar op dit moment niet te kwantificeren.
- De vergunde emissie van melkvee in Noord-Brabant is tussen 2016 en 2019 gelijk gebleven. Voor de melkveehouderij is er de afgelopen periode sprake geweest van een afname van de feitelijke emissie omdat Brabantse melkveehouders rechten verkopen aan melkveehouders buiten Brabant. De structuurversterking (maatregel 2) kan deze afname verminderen. Omdat melkveehouders niet stoppen of hun fosfaatrechten niet verkopen aan melkveehouders buiten Brabant. De omvang van die verminderde afname is op basis van de huidige gegevens niet goed te kwantificeren.

Overige maatregelen

In de Statenmededeling zijn enkele maatregelen benoemd die geen effect hebben op het geprognostiseerde afnamepad omdat de maatregelen procedurele verlichting beogen maar niet leiden tot aanpassing van de emissie-eisen of termijnen (6 brongerichte technieken en 8 stoppers 2022). Daarnaast zijn er maatregelen benoemd waarvan het effect op de geprognostiseerde afname nog niet is in te schatten (7 voorlopige factoren) of het effect op de omvang van de ammoniakemissie voornamelijk als beperkt wordt ingeschat (10 en 11 aanpassen stalderingsregeling).